

במשעוֹרֵי החסידות

להבין ולהשכיל בדברי רבותינו תלמידי בעש"ט הקדוש

גיליון לג | מוגדל לכבוד ראש השנה – האזינו פ"ה

כוונות ומשלי הבעש"ט ותלמידיו לתקיעת שופר (ג)

יודעים אם יתפלל באותן הכוונות, כי לה' המלחמה, מ"מ האדם צריך להכין לעצמו כלי מלחמה כי אין סומכין על הנס"

ועל דרך זה של הבעש"ט, של ההכנה והבקשה בר"ה לקבל 'מחשבות חדשות וטובות' בר"ה, במובן של רצונות וכוונות רצויות של מלכות שמים, מובאים בספרי החסידות תלמידי הבעש"ט כמה וכמה 'משלים' וגם 'כוונות' למצוות תקיעת שופר. מהבעש"ט, המגיד ותלמידיהם. דברים העוסקים בעניינים ומשמעותה וגם במעשים אשר לפיהם נהגו במקהלות החסידים, כל אחד לפי דרכו והדגש המיוחד למעשה.

'אתם ניצבים': בגיליונות הקודמים הבאנו שאפשר שהחידוש והסוד שהוסיף הבעש"ט הוא שמצוות שופר באה להביא ליהודי דרך ועצה איך ובמה להתייבב לפני קונו ביום הדין. שעמידה זו אינה רק בגופו הגשמי ובני ביתו וקנייניו, אלא עיקר עמידה זו היא בעצם מהותם של חייו וקיומו, ובעצם תוכיותו ברצונותיו ומחשבתו הפנימיים, והיא שתהיה לו איזו הבעה ואמירה לפני ה', המבטאת היטב את כוליות מציאותו הרוחנית וישותה העמוקה ביותר. וכפי שהגדיר הר"ב מפרשיסחא עמידה זו בשני מילים בשפת היידיש, 'אתם ניצבים היום כולכם' - **'מיט ענקער גאר'** [בתרגום מקורב אולי הכוונה 'עם כל כוליותכם'] וכתבו בהם תלמידיו כמה פירושים והגדרות, שכולן אמיתיות. [שרכום הר"מ ביום זכור לטוב בספרו המיוחד קול מבשר]

פי' הר"ר העניך מאלכסנדר הוא לעמוד עם כל הקיפו וכל אשר לו.

"... וכמו ששמעתי מאדמו"ר מר"ב ז"ל, אתם ניצבים היום כולכם - **'מיט ענקער גאר'**... היינו, שיהיה **ביחד על כל בליו וכל אשר לו**... כל עדת בני ישראל. וכל אחד הוא עולם קטן. כמו שמצינו, כל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, והיינו, שיקה'ל כל שלו. [חשבה לטובה פרשת שמות, דף ק"ו]

פירוש החי' הר"מ הוא, לעמוד כמו שהוא באופן הממשי והנוכח בדרגתו המציאותית.

"...מפי קודש וקנייני החי' הר"מ ז"ל, בשם רבי ר' בונם ז"ל, "כולכם" - **'ענקער גאר'**. יש לומר, כמו שהיה אז, כל אחד באותו מצב, נתראו לפניו יתב"ש, לא בהתפשטות הגשמיות בחינת נביאים, רק לגודל עת רצון שהיה יום הלולא דרבינו קודש קדשים [דמרע"ה] - העלה בכוחו כל דרגות ישראל כאשר המה, ומצאו חן בעיני השי"ת, למען הקים אותך היום לו לעם..." [שפתי צדיק פרשת נצבים, אות ג']

ובשפ"א ובאמרי אמת מהר' ליבלי אייגר ז"ל פירושו זאת שיש להיעמד לפני ה', עם ומכוח הרגשת נקודת החיבור והשייכות שיש לכל נפש, לכלליות ישראל.

"...מה ששמעתי בשם הרב מפרשיסחא ז"ל, פירש כולכם, דמיותר הלשון. דכתיב פרט וכלל, טפכם כו', ואח"כ, כל איש ישראל, אם כן מאי כולכם. אך הוא ההארה השרויה על כלליות ישראל. והוא הנקודה הנקראת כנסת ישראל. וזה שנאמר, כשאתם באגודה אחת כו', ע"ש במדרש. [שפת אמת לקוטים ח"ב, נצבים דף ל"ו ע"ב]

"...שמענו בשם הקדוש איש אלהים הרבי ר' בינם מפרשיסחא זצוקלה"ה, שתיבת 'כולכם' יורה - **שכל פרט נפש מיישראל עומד עם הכללים** [הכלליות?] שלו. והנה, אחר כך נאמר, כל איש ישראל. היינו, הכלל שנכלל בפרטי אישי ישראל... ויש לומר, שזהו הסמך גם כן להנהיג כעת שמתקלהים בר"ה כלליות נפשות לצדיקי הדור. והפעולה הזו בפועל - רומז על הפנימיות. כי בזמן הזה נכללו כל הנפשות לבחינת צדיק יסוד עולם..." [אמרי אמת לובלין, נצבים תרל"ב סעודת ליל שבת]

ובפרטות טעמה של מצוות שופר ותוכן העמידה והאמירה הזו לפי הכוונה הזו של הבעש"ט, נתנו תלמידיו צדיקי הדורות גוונים פרטניים שונים. במאמרנו הקודמים עסקנו בדבריו של הבעש"ט עצמו ובדברי בעל אהבת שלום וממשיכיו,

למצוא את הקב"ה: באמרי פנחס מהרה"ק מקאריין שער ד' מועדים (אות קט"ג) שהעיקר בר"ה לבקש ולחזור ולמצוא את הקב"ה שהוא מסתתר מאתנו וצריך כל אחד למצואו כפי בחינתו. בר"ה הקב"ה בהסתר מלשון כסה וכל אחד יכול לראותו כפי בחינתו, אחד בכייה ואחד בתפלה ואחד בתשבחות ולכן יש בפיט כמה תשבחות ותפלות. ושם (אות ק"ג) שכשאנו מוצאים אותו נפטרים מכל הדינים והגזרות, אפי' אם הם מחוייבים מיתה! וכל מעשי ר"ה הם בכדי למצוא את המלך'.

"באור פני מלך חיים. כי מנהג מלכותא דארעא, כשהמלך רואה בעיניו שבויים, אפילו הם מחוייבים מיתה. אזי פוטר אותם תיכף, כיון שבאו לפניו. ולכך בר"ה אנו עושין כמה דברים, שאנו מתפללין כמה תפלות ואומרים שבחים הרבה כפי שהם מסודרים במחזור, וגם קורין בתורה, כי הקב"ה מסתתר ממנו, כמ"ש בכסא ליום חגנו. ולכך אנו מבקשים ומחזרים איך למצוא את הקב"ה, ובאיזה מדה הוא מסתתר, עד שאנו מוצאים אותו. ובאור פני מלך חיים. כנ"ל. גם אמר, שהשבחים שאנו אומרים בראש השנה הוא המתקת הדינים. (חכם הרוים)"

לאנשים בזמנינו המושג 'למצוא את הקב"ה', רחוק מאוד מהשגתו ומהבנתו, מ"מ הכנה ראויה של תשובה ומעש"ט, והתבוננות ראויה במצוות היום, ע"מ ולהשרות בקרבנו ובמחשבותינו כערכנו, 'ביטחון בישועתו וחסדו של הקב"ה'. ולגרש את המחשבות 'המבלבלות אותו ומפיגין את לבו באימת מות', נכונה מאוד גם לנו. וכפי שכתב בספר עבודת ישראל (נצבים) בשם המגיד ממעזריטש, שהכתיבה והחתימה בספר חיים טובים, מתבצעת במחשבת היהודי וכתחושות ליבו ביום ראש השנה.

"...וכבר ידוע דברי אדונינו מו"ר הגאון מהד"ב זצ"ל כי הכתיבה לחיים בספר, פירושו החקיקה במחשבתו של אדם. כי הרשע בווכרו את עונותיו ונפחד ונרעד ואין לבו ברשותו לשוב אל ה', הרי זה נכתב לאלתר למיתה, סימן לדבר המחשבות המבלבלות אותו ומפיגין את לבו באימת מות. מה שאין כן הצדיקים, הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת השי"ת הם בוטחים בישועתו וחסדו ומתחזקים לשוב אל ה' והם נכתבים לאלתר לחיים וחקיקה במחשבתם הכתיבה לטובה, והגם שבאים לו איזה הרהורים המזכירים לו עונותיו אשר הם רומזים אל הקטרוג למעלה, מכל מקום הם מסיחים דעתם אל גודל התשובה ועזיבת החטא מהיום והלאה ובקבלת עול מלכות שמים ולבטוח בחסדו הגדול, ומכוונים שם ע"ב המורה על חסד הבורא ית"ש עכ"ל..."

ובפירוט יותר מדוייק הם הם הדברים גם מהבעש"ט עצמו (בעש"ט ל"ה אות מה) המוסיף שההתחדשות והבהירות הרוחנית במחשבות טובות, היא הכתיבה לטובה.

"...אמר האלוהי רבש"ן כי בראש השנה כל המחשבות של האדם שהיה לו כל השנה מחשבות טובות מתעלים למעלה, ומקבלין התחדשות שיקבלו בהירות גדול, שהמחשבה יבורר יותר, כמו אחר השינה שהמחשבה יבורר... ואמר כל מה שיפול לאדם מחשבות בראש השנה הם הכתיבה, הן לטוב הן שפל ח"ו, והמחשבות רעות צריך להמתיקם ולעשות מלחמה עם היצר הרע שהוא מפיל במכוון המחשבות האלו, ומתיקם בשם ע"ב, או במסירת נפש."

וכל כך חשובה הייתה לצדיקים הקודמים ההכנה הראויה לקבלת מחשבות טובות ונעלות בר"ה, עד שאמר הבעש"ט לצדיק אחד שכדאי שהתפילות בחודש אלול לא יהיו 'עם כוונות' על מנת להשאיר את האפשרות לכוון את אותן 'כוונות' לימרי ר"ה. כמ"ש באמרי פנחס החדש פרשיות כי תבוא (אות תכ"ד)

"...ור' שמעל ווארחיווקער סיפר מר' נחמן ולא ידע הוא נ"י איזה ר' נחמן, שהיה מתפלל בכל יום באלול תפלות עם כוונות (עד ששלא אליו הבעש"ט שיפסיק) כי צריך האדם להכין לעצמו כלי מלחמה על ר"ה, ואע"פ שאין

בדברי הרב בעל התניא, ובדברי צדיקי פולין. במאמר זה נעסוק בדברי בעל ליקוטי מוהר"ן, ובסיכום בדברי הקדושת לוי הרבי מלובלין והרה"ק מרוזין. כולם בתכנה של מצוות שופר, ובמעשים שהנהגו בר"ה, וכולם על פי משלים מהבעש"ט ועל פי דרכו. וכבר ציינו כי עצם תליית דברי תורה אלו של תכניה של מצוות השופר ע"י תלמידי הבעש"ט במשלים ולא בפסוקים או במאמר חז"ל כלשהו, כפי שנראה להלן, הינה חידוש גדול, בבחינת תושבע"פ שנגלתה לצדיקים ברוח קדשם, מסודר ליראיו המתגלה ומוסבר רק במשל שאמרו, כמו שכתב כבר הרמב"ן על עניני ר"ה שלא נתפרש טעמם בתורה, 'אלו דברים מסתרי תורה הם ואין ראוי לדבר בהם'.

אמונה שלימה באחדות ד' שאין עוד מלבדו: ישנו משל נוסף בשם הבעש"ט שאמר לפני תקיעת שופר שהובא בספר בן פורת יוסף פ' מוקץ (עמוד מס 139 בדפוס פיעטרקוב) על 'אחיות העיניים' שהעמיד המלך לפני שערי אוצרותיו, המתבטלות בהתאמצות ידיו באמונתו בבקשתו ובתפלתו. 'בידיעת השי"ת שמלא כל הארץ כבודו... ובידיעה זו יתפרדו כל פועלי און'.

"...ונל" דכתבתי במ"א דשמעתי ממורי ולה"ה משל שאמר קודם תקיעת שופר, שהיה מלך אחד חכם גדול, ועשה באחיות עיניים חומות ומגדלים ושערים, וצווה שילכו אצלו דרך השערים והמגדלים, וצווה לפור בכל שער ושער אוצרות המלך. ויש שהלך עד שער א' וחזר, ויש וכו', עד שבנו ידיו התאמץ מאד שילך אל אביו המלך, אז ראה שאין שום מחיצה מפסיק בינו לבין אביו כי הכל הי' אחיות עיניים. והנמשל מובן, ודפח"ח. וכן כתבתי במ"א מה ששמעתי ממורי ולה"ה כי בידיעת האדם שהשי"ת מלא כל הארץ כבודו וכל תנועה ומחשבה הכל ממנו ית', אז בידיעה זו יתפרדו כל פועלי און וכו'. א"כ כל המלאכים וכל ההיכלות הכל נברא ונעשה כביכול מעצמותיו ית' כהדן קמצא דלבושי' מינה וביה, ובידיעה זאת יתפרדו כל פועלי און, שאין שום מחיצה ומסך מבדיל בין האדם ובינו ית' בידיעה זאת..."

עבודת ראש השנה לפי משל זה הוא לשבור את עצם ההסתרה באמונת מציאות השי"ת, בהתאמצות 'בנו ידיו' לשבור את כל המסכים והחומות, ובהעלמות גם מ'אוצרות המלך' המפתים, שהניח ליד כל השערים על מנת להניא את המחפשים אחריו. ונשנה משל זה בעומק יותר ובאריכות בשמו בדגל מחנה אפרים בהפטרות פרשת כי תבא על הפסוק אשרי הם יודעי תרועה. שהעמיד המלך חיילות ודובים ואריות 'מבוהלים', וגם הצעות מפתות להיות 'שר אצלו עומד בהיכלו ומי הוא שאינו רוצה בזה', העיקר שלא לחפש את המלך עצמו. והדברים באמת מבהילים, עד כמה האמונה במציאות ה' יכולה להיות מוסתרת שיכול להיות איש שנתמנה להיות 'שר אצל המלך' על מנת להסתיר ממנו את המלך עצמו. נביאנו בשלמות וכסגולה ללמוד בפה מלא את הדברים המפליגים בסוף המשל, אשר לא יאומן כי יסופר מה ששם הבעש"ט כפי המלך - הקב"ה - על אודות בנו אהובו אחר ששבר את כל המסכים והחומות.

"...כי שמעתי משל מאא"ז זללה"ה למלך שעשה מחיצות רבות באחיות עינים זו לפניו מזו וגם סיבוב מן כותל וכותל נהרות וגם חיילות רבים מבוהלים וגם דובים ואריות ושאר חיות מבוהלים בכדי שיראו מגשת אליו ולא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול, והמלך הוא נורא ומלכותו בכל משלה ואור פני המלך מאיר בכל העולמות וכבודו מלא את הארץ רק הכותלים והסובבים הם המסתירים את פני המלך והוא באחיות עינים, וכרוזים יוצאים 'כל מי שיבא אל המלך יתן לו המלך עושר וכבוד ויהיה שר אצלו עומד בהיכלו' ומי הוא שאינו רוצה בזה רק כשבא לחומה ראשונה ורואה כמה ארכה וגבהה ושאר דברים המבהילים לבכות בני אדם נסוג לבבו אחור. ויש מהם שהולך כמה חומות זו לפניו מזו ושם יש שרים נכבדים ממונים מאת המלך מפזרים ממון רב לבא לפניו מן החומות, ולפעמים אחרי רואו שיש לו כל הון יקר וכבר מצא ידו ואוצרות ממון נסוג אחור, אף על פי שראה כבר שהלך כמה חומות ונהרות ואין שם פגע רע ואין מים ואין חומה, מכל מקום אחר אשר כל חומה וחומה גבוהה ורחבה מראשונה ואיזמה כדי להבהיל יותר שלא יקרר מי שירצה אל המלך. אבל לבן המלך אשר מעיו המו אל אביו וגם רחמי אב על הבן לקרב אותו לאור פניו אשר באור פני מלך חיים נצחיים תמיד, ומאור פני המלך מי שזוכה לראותו איזו פניו מבהיקים ומאירים בכל העולם וממנו יגורו כל יושבי תבל ושוכני ארץ כמו בפני המלך בעצמו, ורשות בידו להמית ולהחיות לאסור מלכיהם בויקים ולפתוח ולהוציא אסורים חפשי בכח אור פני המלך. ובודאי"ן בן המלך כח האב בבנו בהכמה, וכשבא לחומות ולנהרות וחילות ודובים וכל המבהילים ומסתירים את פני המלך תמה עצמו למאוד; מה זה מלך רחמן כמותך כרחם אב על בניו תסתיר עצמך בהסתרות כאלו ואני אנה אני בא וצועק; אלי אלי למה עזבתני, ובכח לבבו הנושר לבא אל אביו, מוסר עצמו ודוחק עצמו בכח לדלג על החומות ונהרות ומפזר כל הוננו לחיילות הסובבים שמה. ובראות אביו געגועיו ומסירות נפשו ושועתו עלתה באוני אביו המלך והסיר האחיות עינים הללו וירא אין שום חומה ולא

שום מסך מבדיל רק ארץ מישור וגנות ופרדסים והיכלי עונג ומשרתי המלך עומדים בלבושי יקר וכל מיני מזמרים עומדים והמלך יושב על כסא מלכותו והארץ האירה מכבודו, וירא ויפול על פניו ויאמר; אהה אדוני המלך אבי ומלכי מה זאת ומה זה אשר הסתרת פניך ממני הסתרת פניך הייתי נבהל מחיילותך ומחומותך ושאר דברים המבהילים אותי וכמעט אשר אבדתי, ויאמר המלך קום בני הביני ויושט לו את שרביט הזהב אשר בידו ויחזקהו וילבישהו הודו ואורו ולבושו וכתרו נתן בראשו ויאמר לו לא למענך ועליך עשיתי את כל זאת, רק למען נסותך ולדעת את אשר בלבבך יראתך ואהבתך אלי. ועתה בני אהובי עבור בכל העולם והנה מהודי נתתי עליך ואורי על פניך מאירים ולבושי תלביש וכתר יתן בראשך למען דעת כל עמי הארץ כי בני אתה, והסתרות והפחדים הכל אשר ראית המה שלא יקרבו אלי שונאיך אשר אינם רוצים בטובתך והמגדלים עליך והמלשינים עליך ואינם רוצים במלכותך והמה רוצים לירש את מלכותך כי יודעים הם כל זמן שאתה חי מלכותם לא יכון בידם לכן אם יבואו לפני ילשינו עליך במעשים הכעורים אשר הלכת עמהם ואחרי עצתם בבית המשתה וכמעט היית בכל רע לולא שמעתי עד כה לעצתם הרעה להדיחך ממני והם ישלטו במלכותי. ועתה בני אל תירא ואל תיחת כי אורך אורי, ומלכותי בכל משלה לך היא, ולך ישתחוו כולם אחרי שובך אלי, ואחרי ראותי געגועיך אלו, והם לא יבואו לפני לראות את אור פני, כי לא יוכלו מפני גדול המחיצות והסביבים והפחדים המבהילים, וכטוב בעיניך תעשה מהם כל גוי וממלכה אשר לא יעבדוך וצרת עד רדתה. והנמשל מובן..."

'שלושה ראשין שמתקבצין': העניין של שבירת המסכים המבדילים המסתירים אור אמונת פני המלך והתגברות עליהם, זהו ביסוד דבריו של הרה"ק ר"נ מברסלב אודות הנסיעות לצדיקים ראשי הדור ותקיעת שופר. 'ש'ראשיות האדם ועיקרו, במוחו ודעתו, שהיא האמונה, תהיה ב'ראש'ה של השנה, אצל הצדיק שהוא 'ראש' בני ישראל'.

"...שמעתי מפיו הקדוש שהיה כתוב אצלו תורה על ענין ראש השנה שצריכין לנסוע לצדיקים על ראש השנה והיה מבואר שם מענין שלושה ראשים שמתקבצין בראש השנה כשזוכין אז להיות אצל הצדיק כי הצדיק הוא בחינת רא"ש כי הוא ראש בני ישראל, וראש השנה הוא גם כן בחינת ראש, כי הוא ראש השנה וכל אחד בא עם מוחו ודעתו להצדיק ומקשר דעתו ומוחו שבראשו וזהו גם כן בחינת ראש להצדיק שהוא ראש בני ישראל בראש השנה נמצא שנתקבצו שלושה ראשים יחד. והיה לו בזה תורה שלימה ולא זכיתי לקבלה. (ליקוטי מוהר"ן תנינא סימן צ"ד)

ודברים אלו נאמרו גם בשם הר"פ מקאריץ באמ"פ החדש (שער ד' שבת ומועדים אות פ"ח)

"שמעתי מר' חיים מלמד מסטראסטניעץ שהיה מקורב מאוד לרב"ו הנ"ל. ששמע מפיו בשם הרב, ראש השנה הוא הראש של השנה בסוד עולם שנה נפש. וכיון שהוא ראש צריך אדם להיות אצל ראש הדור. לכן המנהג לנסוע אל רבו על ר"ה. (חכם הרים)"

הצדיקים והחכמים יכולים בקדושתם לראות בדעתם ולהוציא לפני השם את משפט היהודי בצורה מאוזנת וממוצעת כרחמים, על ידי שליפתו מ'צמצומיו' המחשבתיים באמונת אלוקי עולם באמצעות אמונת החכמים שבו. טהרת המחשבה באמונה היא המתקת הדינים הנדרשת בעיקר ברי"ה.

"...על ידי אמונת חכמים יכולי להוציא משפטינו לאור כי משפט הוא עמודא דאמצעייתא היינו בחי' דרך הממוצע שאינו נוטה לימין ולשמאל וזה זוכין על ידי אמונת חכמים שהוא בחי' 'לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל' ועל כן על ידי זה יוצא המשפט ברור כנ"ל בבחי' משפטי אמת... וזהו בחינת מה שנוסעין על ראש השנה לצדיקים כי ראש השנה הוא יומא דדינא של כל השנה וכל אחד ואחד בא עם קדושתו וצמצומיו אל הצדיק הדור שהוא בחינת קדשי קדשים בחינת אבן שתיה בבחינת 'כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל', שהם הצדיקים שעליהם נשתת העולם, ועל ידי זה נמתקים כל הדינים על ידי בחינת אבן שתיה כנ"ל, (תורה סא) '...מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים, כי עיקר המתקת הדינים אינו אלא על ידי קדושת וטהרת המחשבות, כי שם שרשם כמו שכתוב כמובא בזה, 'כלא במחשבה אתברירו' ואי אפשר לבוא למוחין זכים אלא על ידי התקשרות לצדיקים... וראש השנה הוא מקור הדינים של כל השנה וצריך לטהר את מחשבתו כדי להמתיקם ובשביל זה נוסעין לצדיקים כדי לזכות לקדושת המחשבה. (ליקוטי מוהר"ן מהדורא קמא סימן ריא)

עזות דקדושה: 'מנהיגי הדור' שהם כרועי הדור בפועל הם המחזיקים את האמונה של הדור. עצם הנסיעה וההגעה לצדיק שהוא מנהיגי הדור מצריכה ומבטאת

עזות דקדושה. ר"ג משתמש במונח של 'מנהיגי הדור' שהם צדיקים כאלה שיש להם השפעה ממשית על הדור. הם הנדרשים בכדי להתגבר על עזותם של כוחות הנגד והרשעים שגם להם יש רועים ומנהיגים ממשיים והם 'מפורסמי הדור'. כדי להגיע אל מנהיגי הדור האמיתי נדרשת עזות במובן של רצון עז להתלות ולהידבק באמונתו של מנהיגי הדור שהוא הרועה של יראי השם. עזות כרצון שאינו מנומק בטעם ודעת מיושבים, אלא כקול צעקה או אנחה או כקול זמרה, הבאים מתוך אמיתת עומק הנשמה שאינה יכול להתבטא רק ברצון עז, שזהו גם קול השופר. עזות העומדת כנגד העזות של מלכות הטומאה ומפורסמיה, שבאמת אין מאחוריה כלום חוץ מחוצפה התנשאות וגסות. כמש"כ בליקוטי מוהר"ן תורה כב.

...האמונה ע"י הארה משבעה רועים שהם כלליות של כל מנהיגי הדור... כי הם רועים האמונה לתקנה ולהשלימה וע"ש זה נקראים רועים, ע"ש רעה אמונה. וכל עיקר אמונת ישראל ממשית הם להדור... וא"א לבא לאלו הרועים שהם כלליות של הקדושה אלא ע"י עזות כמארז"ל (אבות פה) הוי עז כנמר וכמ"ש נהלת בעוך אל נוח קדשך היינו ע"י עזות נכנסין לתוך הקדושה. כי יש רועים של הס"א והם ג"כ מפורסמי הדור וכופין אנשי לתחות שיעבודיהו ועיקר מלכותם הוא ע"י עזות. כי עזות 'מלכותא בלא תגא' והם ככלבים בעזותם בבחי' 'והכלבים עזי נפש' המה רועים והן פני הדור כפני הכלב. וע"כ כדי להנצל מהם מתחת ממשלתם א"א רק ע"י עזות לעמוד נגד עזותם, ואז נהלת בעוך אל נוח קדשך שנכנס לתוך הקדושה. וכל הקולות הן של צעקה הן של אנחה הן קול שופר הן קול זמרה הם בחי' עזות... בבחי' 'הו' ייתן בקולו קול עז'.

קול השופר כצעקה פנימית מבטא בקול התקיעה הראשונה את עזות הנשמה כנגד עזות תאוות הגוף הנשברים ממנה בקול ה'שברים', המאפשרת את ה'תרועה' מלשון רועה ורעות שהיא ההתחברות אל המנהיגים הרועים של יראי ה', ההתחברות המביאה לאמונה שלימה של 'כלליות הקדושה', המאפשרת חיבור הנשמה אל הגוף, אמונה שלימה שהיא [אפשר] התקיעה האחרונה.

...כי עיקר עצמיות האדם מה שנקרא אצל האדם 'אני', היא הנשמה, שהיא עצם הקיים לעד, אבל מחמת עזות הגוף בתאוותיו, אזי הנשמה שהיא עצם האדם רחוקה מבשרו וגופו, וע"י קול אנחה שהיא בחי' עזות דקדושה כנ"ל, ע"י נשבר עזות גופו ואז מתקרבת ומתדבקת העצם להבשר היינו הנשמה להגוף. וזהו מקול אנחותי דבקה עצמי לבשרי כנ"ל. ובחי' קול התקיעות הוא בחי' מקול אנחותי, והוא משבר גופו של אדם בבחי' אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו ועל ידם יוכל לבוא לרועים הנ"ל. וזה בחי' תקיעה שברים תרועה. תקיעה הם הקולות קול עזו. שברים שעל ידם נשבר עזות הגוף כנ"ל. תרועה בחי' ואתה תרעה את עמי הנ"ל, שהם הרועים דקדושה, שא"א להתקרב להם כ"א ע"י עזות דקדושה שהוא בחי' קולות דקדושה בחי' קול שופר... שזוכין לבא לאמונה שהיא כלליות הקדושה שמקבלין מצדיקי הדור האמיתיים שא"א להתקרב אליהם כ"א ע"י עזות דקדושה שהוא בחי' כל הקולות דקדושה, שע"י משברין עזות דס"א שהוא בחי' עזות הגוף וזוכין להתקרב ולהתדבק אליהם וע"י זוכין לאמונה שלימה..."

להזכיר את שמחת ה' בנו בקבלת התורה: בקדושת לוי מהרה"ק מבארדיטשוב ז"ע כדבריו תמיד בגודל העניין של לימוד זכות על כלל ישראל. מביא משל ופירוש חדש והפוך לגמרי בתוכן עניין תקי"ש. וקוטב דבריו בגודל לימוד זכותו על ישראל הוא ממש להיפך. לא שבני המלך טעו ואיבדו את לשון אביהם, אלא שהמלך עצמו הוא שיבא לעמק היער ולא מצא את דרך המלך הנכון והישר לשוב לביתו, ואדרכא עד 'שמצא איש חכם... ששמע תיכף לרצונו ויראהו את הדרך, כי מרוב חכמותו ידע את דרך המלך הנכון והישר ויולך את המלך לבית המלוכה וישב אותו על כיסא ממלכתו...' משל שנביאנו בשלימות, כי דבריו הקדושים כסגולה המה ללימודם כלשונם, מה ששם סניגורם של ישראל בפי כלל ישראל נגד השי"ת.

"בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' (תהלים צה,ו). נבוא לבאר על דרך משל ומליצה, למלך בשר ודם שנסע ליער גדול להשתעשע ולקבל תענוג מצידות חיות ועופות עד שבא לעמק היער ולא מצא את דרך המלך הנכון והישר לשוב לביתו. וראה ביער אנשי כפרים ושאלום על הדרך ולא הכירו את המלך ולא ידעו מה להשיב לו, כי מעולם לא ידעו את דרך המלך הגדול הנכון והישר. עד שמצא איש חכם ונבון ושאלו על הדרך. אז החכם הבין שהמלך הוא, נודעזע לאחוריו ושמע תיכף לרצונו ויראהו את הדרך, כי מרוב חכמתו ידע את דרך המלך הנכון והישר ויולך את המלך לבית המלוכה וישב אותו על כיסא ממלכתו. וימצא האיש ההוא חן בעיני המלך מאד וינשאהו מכל שרי המלוכה וילבוש את האיש ההוא בגדים יקרים ואת בגדיו צוה להכניס לבית גזויו. והיא אחרי ימים רבים חטא אותו איש להמלך ויקצוף עליו המלך ויצו לשריו היושבים ראשונה במלכות לשפוט אותו האיש כדן העובר על מצות המלך. ויצר להאיש מאד, כי ידע כי משפטו יהיה חרוץ לרע

לו על דבר אשר חטא נגד המלך. ויפול לפני המלך ויבקש על נפשו ויתחנן לו שקודם שיצא דבר המשפט ימלא שאלתו בדבר אחד להלביש אותו בגדיו הראשונים שלו בשעה שהולך את המלך מהיער וישא לו המלך לדבר ההוא. ויהי כאשר הלביש אותו האיש את הבגדים הנ"ל, זכר המלך את גודל החסד אשר עשה עמו אותו האיש אשר החזיר אותו לבית המלוכה וישיבהו על כסא ממלכתו ויכמרו רחמיו וימצא חן וחסד לפניו והעביר את חטאתו מלפניו והשיבו על כנו. הנה ככל המשל הנ"ל, כמו כן אנחנו עמו בית ישראל בשעת מתן תורה אשר החזיר הקדוש ברוך הוא על כל אומה ולשון שיקבלו את התורה ולא רצו ואנחנו עמו בית ישראל קבלנו את התורה בשמחה ותענוג גדול עד אשר קדמנו נעשה לנשמע וקבלנו עלינו עול מלכות שמים והמלכנו אותו למלך עלינו וקבלנו מצותיו ותורתו הקדושה. ועתה פשענו ומרדנו נגדו. ובראש השנה יראים אנחנו מיום הדין אשר בא במשפט על כל נעלם ולכל איש ואיש נקצב משפטו כפי מעשיו לכן אנחנו תוקעין בשופר ומלבישין אנחנו אותנו באותו הלבוש שהיה במתן תורה שקבלנו את התורה והמלכנו אותו בשופר כמו שכתוב ויהי קול השופר הולך וזוקק מאד כו', והוא כדי שיזכור לנו מזה הזכות וימחול לנו על כל עונותינו ופשעינו ויפטרנו מן הדין ויכתבנו לאלתר לחיים ארוכים וטובים אמן כן יהי רצון."

ומי כמוהו מורה ועומד ומלמד זכות לכלל". ועל דרך המשל הזה מסופר בספר עשר אורות (מערכת ג סי' י"ג), את שהיה הרה"ק מבארדיטשוב לפני שפתח בתפילת שמו"ע, מוכיח מהתורה את 'תלותו' כביכול של השי"ת בבניו החביבים. וזאת עשה כמו הצדיקים ממקום גן עדן' - 'ברנה וזמרה לשמך', בשונה מדרי מעלה המפחדים מאימת שמך.

"...מקובל בידי מפי מגידי אמת כי טרם שפתח השמונה עשרה בראש השנה היה מזמר בקול רם כזה; דרי מעלה עם דרי מטה יפחדון וירעדון מאימת שמך. דרי תהום עם דרי שאול ירעדון וירגזון מאימת דיניך. אבל צדיקים ממקום גן עדן ייננו ויזמרו לשמך. לכן אני לוי יצחק מבארדיטשוב באתי לפניך בתפילתי ובבקשתי; זמה לך אצל ישראל, דבר צו וועמין רעדסטו (דבר; אל מי תדבר, אל בני ישראל) אמור; צו וועמין זאגסטו. (אל מי תאמר; אל בני ישראל) צו וועמין געביטסטו. (את מי תצוה; את בני ישראל) כה תברכו וועמין הייסטו בענטשין. (את מי תבקש לברך את בני ישראל) איבר דעם פרעג איך דיך (לפיכך שואל אני אותך) מה לך אצל ישראל הלא יש לך כמה כשדים פרסיים ישמעאלים מדינים מה לך אצל ישראל אלא מאי, מוז געדרונגען זיין (משמע מכך בהכרח -) הביבין ישראל שנקראו בניים למקום ברוך וכו'. ומקובל בידי גם הניגון..."

והנה תלמידו הרה"ק ר' אהרן מויטאמיר בספרו תולדות אהרון - לימים נוראים, אחר שכתב שאמנם מן הצורך היה שכל אחד ואחד יתבונן בעצמו מה הוא מתפלל ומה 'שידבר לפני המלך', אבל אנו סומכים על הצדיקים שבדור בהכנתם 'ואנו באים להכנות מזומנות ופותחים את הסידור ומתחילים תיכף להתפלל. וזו עיקר העצה להתקשר עצמו לצדיק."

"...צריך בוודאי להתבונן מקודם מה שידבר לפני המלך ובאיזה אופן ידבר אותם, ואיזה כלי יביא לפני המלך, והכנה צריכה יותר שעות מגוף התפלה אלא שאין לנו שכל כ"כ לעשות הכנה כנ"ל, לכן אנו סומכים על הצדיקים שבדור שעומדים בחצי הלילה ועושים הכנות לתפלה כגון אדמו"ר הרב הגאון הקדוש זי"ע, ואנו באים להכנות מזומנות ופותחים את הסידור ומתחילין תיכף להתפלל בלי שום הכנה, כמו שכתוב באברהם וישכם אברהם בבוקר, שעשה הכנה גדולה למצוה, אבל הנערים לא היו יכולים לעשות הכנה כזאת, לכך כתיב ויקח את שני נעריו אתו, כלומר על הכנותיו, וזה היא עיקר העצה לקשר א"ע בצדיק."

ואכן בדבריו בפי' כי תבוא הוא חוזר על המשל הנשגב שהכין רבו, ומדייק בו יותר קצת, שהתקיעות הם הזכרת השמחה של השי"ת שהייתה בעת שקבלנו בתקיעות אלו את מלכותו ית' 'מורצוננו הטוב', וגם הוא כר"פ מקאריץ ור"נ מברסלב, מציין את שלוש בחי' ה'ראש' שבר"ה. והבקשה ב'ראשית' השנה היא שיכניסנו ממ"ה שוב לחצרו לארצה'ק. משום שישאל שהם 'ראשית' צריכים להיות בארץ שנבראה ב'ראשית'. ולסגולה ולזכות, הנה גם דברים בשלימות.

"...ושמעתי משל מאמור"ר הרב הגאון הקדוש זל"ה [בעל קדושת לוי] על זה שאנו תוקעים בר"ה, משל למלך שהמליכו אותו מדינה אחת על עצמם ברצונם הטוב, והיה למלך שמחה גדולה מזה שקבלו אותו מרצונם הטוב, וצוה שיתקעו בחצוצרות לפניו, ותמהו בני המדינה על זה וכי בלא זה לא היה מלך, ואח"כ צוה שבכל שנה ושנה אותו היום שהמליכו אותו שיתקעו בחצוצרות, ותמהו יותר על זה. לימים מרדו בני המדינה במלך, עשה המלך בהם שפטים גדולים כדן המורד במלך, התחילו להתחרט בהם ובקשו לפייס את המלך ולא יכלו לבא לפני המלך מחמת שמירות גדולות שעמדו סביבות חצר המלך,

לפני ה'." ושם; "שירו לו שיר חדש הטיבו נגן בתרועה, להתעורר ולהטיב מעשיו ע"י זמר ונגון אף ביום תרועה בר"ה זה שיר חדש, דרך חדש מתלמידי הבעש"ט הק'." ושם; "מלכויות זכרונות שופרות הר"ת עם הכולל גימ' שמח, אע"פ שהוא יום הדין צריך להיות בשמחה. ושם; ובכן צדיקים יראו וישמחו. צדיקים אפילו בעת שהם 'ישמחו' שמחים רוקדין ומזמרין לשמו ית', גם אז 'יראו', מלאים הם יראה ופחד מהדר גאונו"

לעבוד בכל המידות: ודברים אלו תלויים גם בדורות ובנסיבות שבהם נמצא האדם. שכשהוא שרוי בטובה עליו לעבוד את ד' בשמחה, ובשמחה גדולה על עצם עבודת ד', יותר משמחת הטובה שיש לו. ובעת שהוא שרוי בגלות ויסורין צריכה להיות עבודת ה', ביראת ה' ופחד ודאגה מעצם חיסרון תיקון נפשו בעבודת ה', יותר מאשר על הגלות והייסורים. כמו"כ בשפ"א תבא (תרס"ד)

בפסוק תחת אשר לא ע' את ה"א בשמחה כו' מרוב כל. פ"י האר"י ז"ל להיות שמחת עבודת ה' יותר מרוב כל. כי בכל המידות צריכין לעבוד את ה' כמ"ש עבדו א"ה בשמחה וכו' עבדו א"ה ביראה. וכשאדם שרוי בטובה צריכה להיות עבודת ה' בשמחה ושיתגדל שמחת עבודת ה' יותר מכל השמחות ויתבטל שמחת הגוף לעבודת ה' וכמו כן בגלות ויסורים צריך להיות יראת ה' ופחד ודאגה מחסרון תיקון הנפש בעבודת ה'. ויתגבר זו הדאגה ויתבטל דאגות יסורי הגוף..."

ואפשר שלכן בזמנינו שבחסדי ה' שכעת רוב היהודים שבכל העולם נמצאים במקומות רווחה ולא תחת עול ושעבוד אומות העולם הרצחניות, כרוסיה ואוקריינא, טורקיה והמוסלמים. הולכת ומתגברת גם בימי הרחמים עבודת ה' שמתוך שמחה ושירה בקבלת עול מלכותו ית'. ואין מוצאים עוד כ"כ דרך בעבודת היראה והפחד של אבותינו ואימותינו הק' בימים אלו. וכמו"כ שם בשפת אמת תבא (תרמ"ב) שביזמן המקדש היה ההכנה לר"ה בשמחה, ורק עתה הוא על ידי יסורין והכנעה.

"...ונראה שמצות ביכורים ה' הכנה לראש השנה כי רובן הביאו מסתמא קודם ר"ה. וכו' מראשית כמ"ש שם מראשית השנה. וי"ל דע"ז כי תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה כו' כי אז זכו לעבודת ה' ע"י מצות ביכורים שנאמר בו ושמחת. ועתה צריכין לעבוד ע"י יסורים כדמסיים ועבדת את אויבך כו' בעירום ובחוסר כו'. וחלילה שיהי' רק עונש רק הפי' שעתה בא עבודת ה' באמצעות יסורים והרדיפות האויבים וחוסר כל. והם ב' דרכים דכ' מרשית ודרשו כל שנה שרשה בתחילתה כו'. שבזמן המקדש ה' ע"י הראשית כנ"ל בשמחה. ועתה בעוה"ר היא בחי' מרשית ע"י יסורין והכנעה. השי"ת יחזירנו למדרגה הראשונה בשמחת עולם על ראשם."

שירות ותשבחות: ובנוע"א כמאמר ארוך בפרשת תרומה הנסוב גם על הפסוק דרשו ה' בהמצאו, שניתן לראותו כהדרכה אף לאנשים כערכנו בזמנינו, לעבודת ימי הרחמים, שבהם היה צמצום יתב' לברוא את העולמות, ומעין זה גם על האדם לעשות כלפי הקב"ה שלושה עניינים; לצמצם את עצמו בראותו את שפלותו, ובכך; לעשות מקום פנוי להכרת גדולתו ית', ואזי הוא זוכה למדרגה גדולה; של שירות ותשבחות כמו דהע"ה. היא הגדלות האמיתית שיכול היהודי להגיע אליה.

"...דהנה השם יתברך ברוך הוא מלא כל הארץ כבודו לית אתר פנוי מיניה. וכשעלה ברצונו יתברך לברוא את העולם להטיב לברואיו היה צריך לצמצם עצמו כדי לפנות מקום להמציא את בראויו כמו כן צריך האדם לצמצם עצמו. וזהו דרשו ה' בהמצאו רוצה לומר באופן זה בהמצאו כמו שהמציאך על ידי צמצום כן תצמצם עצמך לדרוש אותו יתברך שמו כנ"ל... דהנה האדם מיד בקומו ממטתו צריך להתלבש עצמו ביראתו יתברך לחשוב רוממותו וגדולתו יתברך ולחשוב ולראות שפלות עצמותו איך הוא שפל ונבזה עפר מן האדמה יסודו מעפר וסופו לעפר... וצריך להיות זה מול זה דהיינו לחשוב שניהם יחד רוממות אל ברוך הוא וגדולתו ושפלות עצמו וגרעותו... אחר שיתנהג כן ויהיה גמור בצדקו יבא למדרגה גדולה... להלל להשם יתברך ברוך הוא בשירות ותשבחות כמו דוד המלך עליו השלום..."

ונסיים בדבריו הקדושים שבתחילת הליקוטי שושנה, ששירות ותשבחות לשמו הגדול ותורתו הקדושה, היא רפואה קודם למכה ששלח לנו השם 'קודם לכל דבר'.

"פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו. דהנה הבורא ברוך הוא שולח רפואה קודם המכה ומה הוא הרפואה היינו תהילותינו ושבחיו שאנחנו משבחים ומפארים את שמו הגדול ותורתו הקדושה. וזהו בורא רפואות על ידי נורא תהילות מחמת תהילותיו הנוראים הם הרפואות וזהו פדות שלח לעמו היינו שהשם יתברך ברוך הוא שלח מקודם פדות מכל צרות ומכות קודם למכה היינו על ידי שציווה לעולם בריתו דהיינו התורה היא הרפואה השלוחה לנו קודם לכל דבר המגינה ומצילה עלינו ועל כל ישראל אמן."

ולא הניחו השומרים שיבואו בחצר המלך. ונתיעצו בני המדינה מה לעשות באיזה דבר יוכלו לבא בחצר המלך ולפייס אותו. ונפל העצה ביניהם שיזכרו לו אותו השמחה שהיה לו באותו יום שקיבלו אותו למלך ברצונם הטוב אולי ירחם עליהם. אך שאין מניחים אותם לבא לפני המלך שיזכרו אותו. ונתיעצו כך שביום שמחתו צוה לתקוע בחצוצרות ואולי שזה היה מחשבתו להזכירו ע"י הצוצרות אותו יום כדי להטיב להם. ונטלו חצוצרות והתחילו לתקוע סביבות החצר שהמלך בו. ושמע המלך וזכר אותו יום שהמליכו אותו ברצונם הטוב ונתפייס להם והכניסם להצרו וקבלו אותו מחדש למלך מתוך שמחה גדולה וקבלו על עצמם שלא למרוד עוד במלך. כך אנו שקבלנו עלינו את מלך מלכי המלכים הקב"ה למלך בשעת מ"ת, ואמרנו נעשה ונשמע ברצוננו הטוב, ואח"כ מרדנו בו והשליך אותנו מארצנו הקדושה לחוץ לארץ, והאיך לא יודה לבבנו על זה לחשוב זאת מה אנו עושים בארץ אחרת, והלא ראשית הבריאה היו ישראל שישאל עליה במחשבה (ב"ר א. ד.), וא"י נבראת קודם כל הארצות, שממנה הושתת העולם (ויק"ר כ. ד.), והסברא נותנת שראשית צריך לישב בראשית, אבל האיך שייך ראשית באחרית, שחוץ לארץ נקראת אחרית שנבראת באחרית הימים. לכך ביום ראש השנה אנו מזכירים יום שמחתו שביום מתן תורה היו קולות, לכך אנו תוקעים בראש השנה שהוא יומא דדינא ובו חידש העולמות כדי להזכירו יום שמחתו אולי ימחול לנו ויכניסנו לאה"ק. וזהו תקעו בחודש, בשעת חידוש העולמות, שופר, שהבורא ב"ה הוא בעל הרחמים ונתן לנו זה העצה להזכירו לו יום שמחתו ע"י שופר."

ובאור האמת (ע"י ג' בדפוס זיטמיר) אכן מובא כעין משל זה מהמגיד ממעזריטש עצמו שהעצה של הבנים היא שביום הגנוסיא של המלך בעת שהוא 'הולך עם האבות שהודיעו טבעו בעולם' - 'לבקש על אמנו, כי עליה אין שום קיטרוג'.

"משל לפני התקיעות. משל מלך גדול. מלך מפואר בכל מיני פאר שהיו לו בנים בגלות. והמלך ביום גנוסיא שלו היה הולך עם שרי מלוכה שלו שהם הודיעו טבעו בעולם לשוטט בכל מדינות מלכותו. ואמרו הבנים נצעק היום אל אבינו כי הוא עת רצון, ונבקש אותו על אמנו, כי על אמנו אין שום קטרוג. כך בראש השנה הקב"ה הוא תחילת מלכותו. הולך עם האבות שהם הודיעו אותו בעולם, שמקודם היה נקרא אלהי השמים, והיום נקרא אלהי השמים ואלהי הארץ (ע"י רש"י פ"ח שרה) ומשוטט בלב כל אדם והיום נצעק לאבינו על אמנו ועלינו..."

זוכר אותו תמיד: וממש כסגנון זה, בתוכן מצוות שופר, כתב גם בזאת זכרון להרה"ק מלובלין עמוד קכ"ב (בדפוס מונקאטש) שהוא להזכיר שופר של מתן תורה והאהבה שעוררו ישראל בקבלת התורה, והם בדמותו של יעקב חקוקים בכסא הכבוד, והשי"ת מתפאר בהם שהם הצורה של ה'אדם'.

"...שייך לר"ה; שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון י"ל דקאי על שופר. שבשופר שלנו [ש]נקרא יעקב מעוררים השופר של מתן תורה והאהבה שעוררו למעלה, וגם לפעול [עבורנו עניין של] זרח משעיר למו הופיע מהר פארן. וגם חרות חירות ממלאך המוות. וזה מעין שופריה דאדם הראשון, הוא בוראנו יתברך הנקרא אדם דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. על שדמות דיוקנא של יאע"ה חקוק בכסא הכבוד, ומתפאר בו. וישראל נק' אדם. ועל שהוא זוכר אותנו תמיד וחושב אותנו וטובותינו, ואנו נקרא אדם..."

הבן חלק מהאב: ובשם הרה"ק מרוזין יש משל נוסף על עניין זה (מובא בעירון קדישין החדש כתיב ה"מ מודעת אור רס"ג) שאמר לש"ץ 'למען השם שיתפלל בלי עצבות' ושהעיקר בראש השנה הוא לעורר שמחה ושעשועים לפני השי"ת. כגן המעורר באביו רגשות דומים לרגשותיו שלו 'לפי שהוא חלק מהאב'

"בשם הצדיק מרוזין שאמר להש"ץ בימים נוראים למען השם שיתפלל בלי עצבות. ואמר לו המשל מן המלך שברח אל הליסטים ופשע עמהם ואח"כ נתחרט ושב אל אביו ובכה לפניו שיקרב אותו ולא האזין המלך אליו. והבן היה חכם והיה תמה בלבו הייתכן שאביו המלך לא יחפוץ לקרבו. והשיג בדעתו כי זהו מפני העצבות שלו. ולפי שהוא חלק מהאב וכאשר הוא בעצבות מעורר גם בן עצבות באביו. וזכר ע"י"ז במה שחטא כנגדו ולכך אינו חפץ לקרבו. מה עשה, התחיל לעורר שמחה ושעשועים שזכה לבוא לפני המלך ושהוא בוטח בחסדו שיקרב אותו, וע"י"ז קירבו אביו המלך."

ואחד מגדולי מכוני החסידות שבדור האחרון, בעל האמרי חיים מוויזניץ, היה מודגיש רבות עניין זה של להיות בשמחה וכתוב בספרו שלעסוק בר"ה בניגון וזמרה בשירות ותשבחות ובזאת 'להתעורר להטיב מעשיו ולזכות בדיון', הוא 'דרך חדש מתלמידי הבעש"ט'. וצדיקים הם ביראה ופחד על אף השמחה. (ליקוטי אמרי חיים ל"ה)

"אז ירננו כל עצי יער לפני ה' כי בא כי בא לשפוט הארץ' הסגולה לזכות בדיון בר"ה בעת כי בא לשפוט הארץ, הוא אז ירננו - לשיר ולרנן שירות ותשבחות